

Ἄγνωστον, ὅλο νιότη κι' ομορφάδα,
ἐν' ἀκριθὸ τῆς γῆς μαρογαϊτάρι,
στὴν ὄψη μιὰ νυφιάτικη χλωμάδα,
καὶ στὴν περοπατησιὰ μιὰ θεία χάρι.

Καὶ λέω νὰ φύγω πάλι ἀπὸ 'δὼ πέρα,
Νὰ μὴ θωροῦ τὴν ὁμορφὴ παρθένα,
ποῦ μιὰ φορὰ μ' ἐφώναζε πατέρα,
καὶ γι' ἀδερφὴ τὴ νόμιζα, δῶμένα!

M. A. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ.

ΓΕΩΛΟΓΙΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΙ ΕΠΙ ΤΗΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ

(ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ)

Ὁ ἐν Βόννῃ καθηγητὴς κ. Ἀλφρέδος Φιλιππῶν, ὁ σπουδαιότατος δημοσιεύσας σύγγραμμα περὶ τῆς γεωλογίας τῆς Πελοποννήσου, περιηγηθεὶς πρὸ μηνῶν τὴν βορείου Ἑλλάδα δαπάνῃ τῆς Γεωγραφικῆς ἑταιρίας τοῦ Βερολίνου, ἐδημοσίευσεν ἐν τοῖς πρακτικοῖς ταύτης ἐκθεσιν, ἧς διδομεν ἐνταῦθα συντομωτάτην περίληψιν μερῶν τινῶν αὐτῆς.

Ἡ Ἑλλὰς χώρα ὑψηλή, ὑψομένη ἐν τῇ Μεσογείῳ θαλάσῃ ἐκ βάρους 4000 μέτρων παρέχει ἰδιόζουσαν φύσιν, ὁμοίαν πρὸς τὸν ἰδιόζοντα πολιτισμὸν αὐτῆς. Ἐγκεῖται δὲ ἡ ἰδιόζουσα αὐτῆς φύσις εἰς τοὺς κατατέμνοντας αὐτὴν κόλπους, βαθέως εἰσχωροῦντας εἰς τὴν ἡπειρωτικὴν αὐτῆς χώραν, καὶ εἰς τὸ πολυπλοκὸν καὶ ἀκανόνιστον τῶν ὄροσειρῶν τῆς, μετέχουσα χώρας ὄρεινῆς ἅμα καὶ παραθαλασσίας.

Τὰ πτυχῶδη αὐτῆς ὄρη, ποικίλα κατὰ τε τὴν διεύθυνσιν καὶ τὴν σύστασιν, συνδέονται πρὸς τὸ ἀπὸ Δ κατερχόμενον μέγα διναρικὸν σύστημα, τὸ πληροῦν τὴν Βαλκανικὴν χερσόνησον. Ἡ ποικίλη μορφή τῶν ὄρων προέκυψεν ἐκ διασπάσεων κατὰ τὴν τριτογενῆ περίοδον. Μεγάλα καὶ μικρὰ ὄρεϊνά τμήματα κατεβυθίσθησαν τότε, καὶ οὕτως ἐν μέσῳ τῶν ὄρων ἐσχηματίσθησαν λεκάναι, αἵτινες πρὸς μὲν τὴν θάλασσαν ἀνοιχθεῖσαι ἀπέτελεσαν κόλπους, ἐν τῇ μεσογείῳ δὲ χώρα πεδιάδας, ἐν ταῖς ὁποῖαις, συντρέχοντος καὶ τοῦ κλίματος, ἀνεπτύχθη ὁ ἀρχαῖος ἑλληνικὸς πολιτισμὸς. Ἡ Ἑλλὰς ἐὰν εὐρίσκето ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τῆς Ἀγγλίας, ἄτε στερομένη πλοῦτου ὄρυκτων, ἤθελεν ἀποθῆ χώρα πτωχοῦ λαοῦ ποιμένων, ἀλλ' ἐκ τοῦ κλίματος καὶ τῶν βροχῶν ἢ βλάστησις ἐν αὐτῇ ἀναπτύσσεται, καὶ τὸ ἔδαφος καρποφορεῖ ἀφθόνως, ὅταν εἰς τὴν λοιπὴν Εὐρώπῃ ἢ βλάστησις ὑπνώττη.

Ἐν Ἑλλάδι, κυρίως δ' ἐν τῇ μεσημβρινῇ, εὐρίσκονται ὅλαι αἱ ἀντιθέσεις ἐν στενῷ χώρῳ ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ πρὸς τὸ χθαμαλόν, ἀπὸ τοῦ ψυχροῦ πρὸς τὸ ἥπιον κλίμα, ἀπὸ τῆς ἐρημίας εἰς τὴν παχίαν καρποφορίαν. Ἡ βορείως δ' Ἑλλὰς, ἥτοι ἡ Ἠπειρος καὶ ἡ Θεσσαλία, ὁμοιάζουσι πρὸς τὰς βορειοτέρας τούτων ὁμόρους χώρας τῆς δυτικῆς Βαλκανικῆς χερσονήσου. Ἡ γεωλογικὴ ὁμοῖα διαφορὰ ἀμφοτέρων εἶνε μεγίστη, καθὼς καὶ ἡ κλιματολογικὴ τούτου δ' ἕνεκα καὶ διάφορος εἶνε ὁ πολιτισμὸς ὁ ἀναπτύχθεις εἰς ἑκάτεραν τῶν χωρῶν τούτων.

Ὁ συγγραφεὺς μετὰ περιγραφὴν τῶν ὄρων τῆς Ἠπείρου καὶ τῆς Θεσσαλίας, τοῦ κλίματος καὶ τῆς ἱστορικῆς δράσεως τῆς βορείου Ἑλλάδος, ἐπιφέρει ὅτι ἡ ἐρευνα τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν ἐγένετο μέχρι τοῦδε μᾶλλον ὑπὸ ἑποψίν ἱστορικὴν καὶ ἀρχαιολογικὴν· ἐπειδὴ δὲ ἡ βορείως Ἑλλὰς καὶ εἰς τοῦτο ἔτι καθυστερεῖ διατελεῖ σχεδὸν ἄγνωστος· προσθετέον δὲ εἰς τοῦτο καὶ τὰς δυσχερεῖας τῆς περιηγήσεως, τὰς ταραχάς, τὴν ληστείαν, ἧτις καὶ μετὰ πάροδον 13 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Θεσσαλίας δὲν ἐξέλιπε.

Τὰ παράλια τῆς χώρας εἶνε ἀκριθῶς γνωστά, καὶ αἱ πεδιάδες τοπογραφικῶς, εἰς τὴν φυσικὴν ὁμοῖα γεωγραφίαν αἱ περιηγηταὶ ὀλίγον συνεισέφερον. Αἱ τῷ 1870 ἐρευναι τῶν Αὐστριακῶν δὲν ἐγένοντο συστηματικῶς, οὔτε ἀρχαιολογικῶς. Ἀτελέστατα δ' ἐγένετο ἡ ἐρευνα τῆς Πίνδου, ἧς ἐχαράχθη μόνον ἡ γραμμὴ καὶ ὀλίγα χιλιόμετρα ἐκατέρωθεν. Πάντες οἱ περιηγηταὶ ἠκολούθησαν τὴν διὰ τοῦ Ζυγοῦ ὁδὸν ἢ τοῦ Λάκμωνος. Τὸ ὄρος τῆς Πίνδου οὐδέποτε ἠρευνήθη ὑπὸ περιηγητῶν. Ἐπίσης ἄγνωστα καὶ τὰ βορεία ἄκρα καὶ νότια τῆς Θεσσαλίας· μόνον τὰ πρὸς Α (Ὀλύμπος, Πήλιον, Ὄσσα) εἶνε γεωλογικῶς καὶ βοτανικῶς ἠρευνημένα· καὶ ὁ ῥοῦς ἔτι τῶν ποταμῶν εἶνε ἀνακριθῆς εἰς τοὺς γεωγραφικοὺς πίνακας, καὶ αἱ τοπωνυμῖαι. Ἡ φορὰ τῶν ὄρων σημειοῦται χονδρικῶς, οὕτως εἶπεῖν. Ὁ συγγραφεὺς σημειοῖ ὅτι εὗρεν ἐπὶ τοῦ γεωγραφικοῦ πίνακος, ἐνθα σημειοῦνται περὶ τὸν Ἀσπροπόταμον κοιλιάδες, ὄρη ὕψους 2000 μ. Ἡ βορείως Ἑλλὰς ἀποτελεῖ ἔτι μέρος τῆς μεγάλης terra incognita, τὴν ὁποίαν ἔχομεν ἔτι εἰς τὴν Εὐρώπῃ. Εἶνε ἐν τούτοις μέγιστον τὸ ἐπιστημονικὸν συμφέρον τῆς γνώσεως τῶν σχέσεων τῶν ὄροσειρῶν τῆς ἀνατολικῆς Ἑλλάδος πρὸς τὸ μέγα διναρικὸν σύστημα.

Ὁ κ. Φιλιππῶν καταλιπὼν τὰς Ἀθήνας κατὰ Μάρτιον μῆνα τοῦ 1893 διέτρεξεν ἐπὶ τρεῖς καὶ ἡμισυ μῆνας τὴν Ὄρθρον, καὶ μέρος τῆς Πίνδου, Καρδίτσαν, Καλαμπάκην, Τρίκαλα, καὶ τὰ ὄρια μέρους τῆς Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας. Παρετήρησε δὲ ὅτι τὰ Καμβοῦνια ὄρη συνίστανται ἐξ ὄροσειρῶν ἔχουσῶν φορὰν ΝΝΔ, ἀνήκοντα εἰς τὸ σύστημα τοῦ Ὀλύμπου γεωλογικῶς. Ἐπίσης δὲ παρετήρησε βορειῶς τῆς Καλαμπάκας εὐρὺ ἀνοιγμὰ πλήρες χθαμαλῶν λόφων, τὰ Χάσια, εὐδιαπέραστον διάβασιν μεταξὺ Μακεδονίας καὶ Θεσσαλίας, οἰκούμενον ὑπὸ τῶν πενηστῶτων κατοίκων τῆς Ἑλλάδος.

Εἰς τὴν ὀλιγοκαινικὴν διαμόρφωσιν τῶν Χασίων ἀνήκει καὶ ἡ περιοχὴ τῆς Καλαμπάκας, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐκ τῆς διαθρύψεως τοῦ ἔδαφους κατελείφθησαν ὄγκοι, καὶ λόφοι πυργωτοί, τὰ Μετέωρα.

Ἐκ Θεσσαλίας μετέβη εἰς Ἰωάννινα, ὧν δίδει σύντομον περιγραφὴν, εἰς Δέλβιον, Ἀργυροκάστρον, κατελθὼν εἰς Ἄρταν, καὶ ἐντεῦθεν αὐθις εἰς Πίνδον. Περιγράφει δὲ ἐκτενέστερον τὰ τῆς μορφῆς καὶ γεωλογίας τῆς Πίνδου, καὶ κατακρίνει τὴν ἀδιάλειπτον ὑλοτομίαν τοῦ ὄρους, σημειῶν ὅτι ἐν βραχείᾳ θὰ ἐκλίπωσιν ὅλα τὰ πανάρχαια δάση τοῦ ὄρους, καὶ τότε θὰ συνεκλίπωσι καὶ τὰ μικρὰ τεμάχια τῆς ἐπ' αὐτοῦ καλλιεργησίμου γῆς, αἱ δὲ κάτοικοι θὰ μεταναστεύ-

σωσιν ἢ θά ἐπιδοθῶσιν εἰς τὸν ληστρικὸν βίον.

Ἐκ τῆς Πίνδου διὰ τῆς Ἀκαρνανίας ἐπανεκάμψεν εἰς τὰ ἴδια. Καθ' ἅπασαν δὲ τὴν πορείαν αὐτοῦ ἐπήνεγκε διορθώσεις εἰς τὸν γεωγρ. πίνακα τῶν χωρῶν, ἄς διήλθεν, ἔκαμε ὑψομετρικὰς παρατηρήσεις, ἔλαβε φωτογραφικὰς εἰκόνας πολλῶν μερῶν, ἐξήτασε τὴν γεωλογίαν τῶν μερῶν, τὸν σύνδεσμον τῶν ὀρέων πρὸς ἄλληλα, ἠρεύνησε δὲ ἐφ' ὅσον ἦτο δυνατόν καὶ τὰ φυτὰ τῶν χωρῶν, καὶ ἔλαβε σημειώσεις περὶ τῆς κοινωνικῆς αὐτῶν καταστάσεως καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, περὶ ὧν ἐκτενέστερον θέλει πραγματευθῆ εἰς τὸ σύγγραμμά του.

M.

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ

Ἀφιερωμένη σ' τοὺς φίλους Σ. καὶ Κ. Μ.

Κόπιασε, Μοῖρά μας καλή,
τὸ γιό μας νὰ μοιρώσεις,
σ' τὸ χαϊδεμένο μας πουλί
τὰ δῶρά σου νὰ δώσεις.

Κάλλη μὴν πῆς, καὶ μὲ πολλὰ
μᾶς ἦρθε στολισμένος·
γιὰ δὲς τον πῶς χαμογελᾷ
σὺν κάμπος ἀνθισμένος.

Μὸν δῶσ' του στύθια σπλαχνικά,
καρδιά χαριτωμένη,
ἐφκὲς ὁ γιός μας ν' ἀγρικᾷ
ἀπ' ὅθε κι' ἄ διαβαίνει.

Κι' ἄχ δῶσ' του, Μοῖρά μας καλή,
χρόνια πολλὰ νὰ ζῆσει,
σὺν ἔχουμ' ἄσπρη κεφαλὴ
νὰ μᾶς γεροκομῆσει.

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

ΜΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ ΤΗΣ ΠΕΝΤΑΤΕΥΧΟΥ

Ἐν τῇ Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ τῶν Παρισίων ὑπάρχει ἔντυπος σπανία τις καὶ περιέργως μετάφρασις τῆς Πεντατεύχου εἰς τὴν δημῶδη γλῶσσαν. Ἡ τύπωσις ἐγένετο ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1547 ὑπὸ τινος ἑβραίου πρὸς χρῆσιν τῶν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ὁμοεθνῶν καὶ ὁμοθρήσκων του· ἐγένετο δὲ ἐν τῇ δημῶδι· ἑλληνικῇ, ὡς ἐλκλεῖτο τότε ὑπὸ τε τῶν ἑλλήνων καὶ ἑβραίων, διότι καὶ οὗτοι, οἱ παλαιότερον τῶν ἄλλων ἑβραίων ἀποικισθέντες, ἐλάλουν ἐκ γενετῆς τὴν δημῶδη ἑλληνικὴν, ἐνῶ, ὡς γνωστόν, οἱ μεταγενέστερον ἀποικισθέντες λαλοῦσι τὴν ἰσπανικὴν. Ἄλλ' ἐπειδὴ οἱ δι' οὓς ὠρίζετο ἡ μετάφρασις τῆς Πεντατεύχου, εἰ καὶ δὲν ἐννοῦν τὴν ἑβραϊ-

κὴν, ἐγίνωσκον ὁμῶς τοὺς ἑβραϊκοὺς χαρακτῆρας, ὁ μεταφραστὴς μετεχειρίσθη γράφων τοὺς τοιοῦτους χαρακτῆρας, ὥστε διὰ πάντα ἀγνοοῦντα τοὺς ἑβραϊκοὺς χαρακτῆρας καθίσταται ἀδύνατος ἡ ἀνάγνωσις.

Τὴν μεταφορὰν τῶν ἑβραϊκῶν χαρακτῆρων εἰς ἑλληνικοὺς ἐπιχειρεῖ ἤδη ὁ κερκυραῖος Λάζαρος Βιλέλλης, ἐπὶ τούτῳ μεταβάς πρὸ τινῶν ἡμερῶν εἰς Παρίσιους. Ὁ κ. Βιλέλλης, κάτοχος διαφόρων εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν καὶ εἰδήμων τῆς τε ἑλληνικῆς καὶ ἑβραϊκῆς φιλολογίας, ἦτο ὁ ἀρμυδιώτερος πρὸς τοιαύτην ἐργασίαν. Ἐπὶ τῆς μεταφράσεως ταύτης ἐδημοσίευσεν πρὸ τριῶν ἐτῶν περισπούδαστον ἄρθρον ἐν τῇ «Revue des Etudes grecques», δι' οὗ ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τῶν ἀσχολουμένων περὶ τὴν δημῶδη γλῶσσαν, καταδεικνύων ὅποιαν σπουδαίωτητα δύναται νὰ ἔχη ἡ μελέτη τῆς περὶ τῆς ὁ λόγος μεταφράσεως εἰς τὰς περὶ γλωσσολογίας μελέτας τῶν καὶ ἰδίως εἰς τὰς περὶ τῆς δημῶδους ἐρεύνας τῶν. Ὁ κ. Βιλέλλης ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ γλῶσσα εἰς ἣν ἐγράφη ἡ μετάφρασις, εἶνε ἡ δημῶδης, ὡς ἐλάλουν αὐτὴν οἱ τότε ἑλληνες τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Οὔτε πρέπει νὰ κλονίσῃ τὴν πεποιθήσιν ἡμῶν ταύτην ἡ διαφορὰ τῆς συντάξεως καὶ ἡ φρασεολογία, ἡ μὴ συμφωνοῦσα πάντοτε πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, διότι τοῦτο ἀποδίδει ὁ κ. Βιλέλλης εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ μεταφραστοῦ τοῦ ν' ἀποδώσῃ κατὰ γράμμα τὸ ἑβραϊκὸν κείμενον.

Ὁ κ. Βιλέλλης ὁμοῦ μὲ τὸ ἄρθρον του ἐδημοσίευσεν προσέτι ἐν τῷ προαναφερθέντι περιοδικῷ τὴν μεταγωγὴν τῆς μετάφράσεως εἰς ἑλληνικοὺς χαρακτῆρας τῶν τεσσάρων κεφαλαίων τῆς Γενέσεως, συνοδευσας αὐτὴν καὶ διὰ τινῶν σπουδαίων γραμματολογικῶν παρατηρήσεων. Οὕτω, λόγου χάριν, παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἀναφορικὴ ἀνωθυμία ὅς τηρεῖται πάντοτε ἀμετάβλητος, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὸ qui τῶν νεολατινικῶν γλωσσῶν. Ἡ κλίσις τῶν ὀνομάτων ἀκολουθεῖ κατὰ τὸ μάλλον ἢ ἥττον τὴν κλίσιν τοῦ ἄρθρου. Οὕτω ἀπαντᾷ ὁ γέρος, τοῦ γέρου, τὸν γέρον· οἱ γέροι, τῶν γέρων, τοὺς γέρους. Ἡ γυναῖκα, τῆς γυναίκας, τὴν γυναίκαν. Τὸ στόμα, τοῦ στομάτου. Τὸ ἕνα, τοῦ ἐνοῦ.

Καὶ ἄλλας τοιαύτας παρατηρήσεις ἐπιφέρει ὁ κ. Βιλέλλης, ὅστις καὶ τῆς δημῶδους ἡμῶν γλώσσης εἶνε κάτοχος, ἀλλὰ τὰς ὁποίας ἡμεῖς παραλείπομεν χάριν συντομίας. Εὐχῆς ἔργον θά ἦτο νὰ δημοσιευθῇ ὁλόκληρος ἡ μεταγωγὴ τῆς μετάφράσεως εἰς ἑλληνικοὺς χαρακτῆρας, διότι οὕτω, οὕσα αὕτη προσιτὴ εἰς πάντας, θά δώσῃ ἀρορμὴν νέων μελετῶν ἐπὶ τῶν μετατροπῶν τῆς δημῶδους γλώσσης, μελετῶν ὠφελίμων εἰς τὴν πρόοδον τῆς ἐπιστήμης.

Γ. Μ.

